

fat med selvstændige mindre Brugere, og hvor de Menneſter, der eje dem, selv for en væsentlig Del gøre Arbejdet. Naar der er Sogn, hvor der er 20 Gaardmænd og 20 Husmænd med Jord, er det 40 Mænd i Arbejdskraft, som hver dyrke sit og hjælpe huerandre. Tro De, at Gudsejeren personlig kan gøre det, naar han ejer Gaard med større Areal? Nej, De ville finde, at hvor der er de store Stove, og Herregaarde med store Arealer, ville De træffe Arbejdere i stort Tal. Det staar fast, men lad det blive nærmere overvejet. Jeg ønsker blot, at vi ſtelne mellem vore Anſkuelser. — Jeg ſpurgte om Ketten til at benytte Havelodderne, og ſaa henviſte det ærede Medlem fra Stege til Loven af 5te Maj, hvor denne Lov for Husvilde er benyttet — det er ſtet enkelte Steder — have de ſelvfølgelig opført Arbejdsholiger paa Stræcninger i Sognet, hvor de have fundet det paſſende, men de kunne ligge højt uheldigt for dem, der have Havelodder i Livsfæſte uden Bolig, men dette er ingenlunde enſtydigt med at ſaa Ketten til at bo paa de Havelodder, de have faaet i Fæſte. Jeg vilde ønske, at det ærede Medlem fra Skelſtør (D. Scavenius) havde udtalt ſig om det Spørgsmaal og den humane Tanke, der ligger der i, at naar en Herremands Forvalter har opſagt en Indſidder, fordi han har ſtemt mod hans Ønſte paa Valgdagen, kan Indſidderen ikke ſaa Lov til at bygge paa ſin Havelod og alſaa naar det beſvarede med ja, og Herremanden benytter ſit Hus til andre, kan Sogneraadet ſaa ekspropriere til ham nok en Havelod. Det, tror jeg, vilde være en ſtor Hjælp for Husmanden. Netop diſſe Beſtemmelſer forekommer mig vilde være meget ſnuette og humane. Jeg antager, at det ærede Medlem fra Skelſtør mente, at det hørte ind under det beſte, vi ønskede fra denne Side, men hvorfor ſkulde det juſt være det godes værſte Fiende. Jeg ſiger alſaa, at diſſe Hovedpunkter, ſom her ere nævnte, vil jeg anbefale til det Udvalg, ſom jeg hører vil blive nedſat, eller maatte allerede er nedſat angaaende Materien.

Det ærede Medlem for Maribo Amts 4de Valgfreds (Clausen) ſkal jeg ikke forſølge nærmere. Jeg ſtonner ikke rettere, end at hans hele Maade at behandle Spørgsmaalet paa, navnlig i hans ſidſte Foredrag, tyder paa, at han har ſtruet ſig op til en ſaadan Højde, at jeg næſten frygter for, at han ikke holder ſig der. Nu ſaa vi at ſe, hvorledes det vil gaa, naar Forſlaget bliver drøftet videre og nærmere behøjt paa de forſkellige Stadier. Jeg kunde have ſparet mig og ſaa nogen Underjøgeſe og Overvejgeſe an-

gaaende dette Spørgsmaal, naar jeg var aldeles overbevist om, at de ærede Forſlagsſtillere kunde meddele os, at nu var det gennemtænkt ſaaledes, at vi ikke behøvede at tænke mere, og at der var foreſlaaet en ſaadan Grænſe, at de kunde forſikre os, at nu var der ikke mere at præſje ud af den Citron. Naar vi kunde have været aldeles overthvedet derom, er jeg ſikker paa, at vi overhovedet ſit en Lov, ſom i de Klæder kunde gaa ud i Livet, og ſaa kunde man have ſparet ſig en hel Del Ulejlighed. Men jeg har aldrig ladet mig imponere, naar den høje Regering har forklaret os, at her var ſat Punktum for Udviklingen, det blev ikke anderledes, vilde vi ikke tage det, ſit vi intet, og ſaa handlede den ſelv. Jeg lader mig heller ikke imponere af de høje Forſlagsſtillere, naar de fortælle os, at hertil ere de naaede i deres Tanker, det er det og ikke andet, ville vi ikke have det, ſaa vi intet, og heller ikke af det ærede Medlem fra Skelſtør (D. Scavenius), hvor megen Bægt jeg end tillægger hans Ord. Lad os behandle dette Spørgsmaal paa en menneſkelig Maade og med den Vilje, at vi alle ville have det beſte ud af den. Saa ſaa vi maatte noget, der kan kaldes det gode.

Ordføreren for Forſlagsſtillerne

(Clausen): Naar der er Tale om at ſkrue ſig op i Højden, kan jeg ſige den ærede Taler, at da er Meningen hos os paa begge Sider genſidig. Jeg tror heller ikke den ærede Taler mangler noget, naar der er Tale om at ſkrue ſig op i Højden, men det ſkal jeg ikke opholde mig ved; det er ganſke unyttigt at debattere den Slags Ting. Men det var en mærkelig Miſforſtaeſſe, det ærede Medlem gjorde ſig ſkyldig i med Henſyn til de Strandhaver, jeg talte om. Jeg nævnte ſom Ekſempel, at jeg har ſet Strandhaver anlagte paa det hvide Strandsand og ſom endda kunde give gode Havesager. Har det ærede Medlem ikke ſet det, har han ikke ſet ſaa meget ſom jeg. Jeg fremhævede det ſom Ekſempel paa, hvorledes et Stykke Hovejord kan forbedres ved Behandling, ſelv om det er det døbeſte Sand. Jeg ſagde ikke, at det var ſtet ved Huſtruerne. Jeg tænker mig det ikke muligt, at Huſtruen ſkal kunne anlægge Haven, naar der fordrer et ſaa stort Anlægsarbejde; men naar det er gjort, tror jeg, hun kan paſſe den.

Vi Forſlagsſtillere have ſelvfølgelig aldrig tænkt, at vi med dette Forſlag kunde gøre alle Forhold lige her i Landet mellem de forſkellige Arbejdere og Profefſionister v. i. v.; men der er allerede af min ærede Medforſlagsſtiller (Boſſen) gjort opmærksom